

เปิดเผยสภาวะธรรม

หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด (๑๘ มิถุนายน ๒๕๒๗)

สภาวะธรรมทั้งหลายที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ ทั้งส่วน
หยาบ ส่วนกลาง ส่วนละเอียด ลึกตื้นกว้างแคบขนาดใด เป็นสิ่ง
ที่มีอยู่เป็นอยู่ตามสภาพของตน เช่นเดียวกับวัตถุในโลกธาตุนี้
หรือในแผ่นดินเรา นี้ ต้นไม้เป็นต้นไม้ มีอยู่ตามหลักธรรมชาติ
ของตน ภูเขา ดินฟ้าอากาศ ผู้คนหญิงชาย สัตว์ประเภทต่าง ๆ
บรรดาที่มีอยู่ในดินแดน ผู้มีนัยน์ตาดีสามารถที่จะมองเห็นได้
ตามวิสัยของตา หู จมูก ลิ้น กาย ย่อมไม่มีทางสงสัยในสิ่งที่มีอยู่
เป็นอยู่ทั้งหลาย

ส่วนละเอียดก็ยอมรับว่าละเอียด และสิ่งที่จะรับสัมผัสกันใน
ส่วนละเอียด ซึ่งเป็นวิสัยของโลกก็มีอยู่ เช่นอย่างเชื้อโรค เขาก็
สามารถส่องกล้องดูได้ ยอมรับว่าเป็นของมีอยู่ นี้หมายถึงด้าน
วัตถุ ส่วนที่มองไม่เห็นเช่นพวกอากาศ ความเย็นร้อนอ่อนแข็ง ก็

สัมผัสสัมพันธ์อยู่ในตัวของเราเอง ต่างคนต่างก็ทราบต่างก็
ยอมรับว่ามีไม่สงสัยกัน

สภาวะธรรมทั้งหลายที่พระพุทธเจ้าทรงแสดง ก็เป็นสิ่งที่มียุ
เป็นอยู่ และทรงแสดงตามสิ่งที่มียุเป็นอยู่ ลึกตื่นหยาบละเอียด
กว้างแคบหนาบางขนาดใด ก็ทรงแสดงตามสิ่งที่มียุเป็นอยู่นั้น
พอเหมาะพอดีกับสภาพนั้น ๆ ทุกสภาพไป เมื่อเทียบกันกับสิ่งที่
มียุในโลกนี้ซึ่งมนุษย์เรายอมรับ อันนั้นปราชญ์ทั้งหลายท่านก็
ยอมรับ เช่นเดียวกันกับมนุษย์เรายอมรับในสิ่งทั้งหลายที่มียุ
ในแดนแห่งโลกนี้

ไม่ว่าพระพุทธเจ้าพระองค์ใดทรงรู้ทรงเห็นทรงยอมรับ และ
ทรงแสดงได้พอเหมาะพอดีกับสภาพแห่งความเป็นอยู่มียุของ
สิ่งเหล่านั้นเช่นเดียวกันหมด ไม่มีพระพุทธเจ้าพระองค์ใดที่จะมี
ความรู้ความเห็นแตกต่างกันไป เพราะสิ่งที่มียุเป็นอยู่ทั้งหลาย
นั้นเป็นธรรมชาติของตน ซึ่งความรู้ความเห็นของพระพุทธเจ้า
แต่ละพระองค์ก็ทรงทราบด้วยพระญาณเหมือน ๆ กันหมด

คำว่าพระญาณนี้ก็หมายถึงหูแจ่มตาสว่าง เช่นเดียวกับ
มนุษย์เราที่มีนัยน์ตาดีไม่ปฏิเสธสิ่งที่เป็นวิสัยของตา สิ่งที่เป็น
วิสัยของหู เพราะหูก็ดี จมูก ลิ่น กายก็ดี สิ่งใดมาสัมผัสสัมพันธ์
ย่อมยอมรับสิ่งนั้น ๆ ตามเครื่องรับจะรับได้มากน้อยเพียงไร
ปราชญ์ทั้งหลายมีพระพุทธเจ้าเป็นต้น ทรงยอมรับความจริงที่มี
อยู่ทั้งหลายเหล่านั้น ซึ่งเป็นสิ่งที่สุดวิสัยของใจธรรมดาจะรู้จะ
เห็น แต่ทรงรู้ด้วยพระจักขุญาณ เรียกว่ารู้ด้วยหูแจ่มตาสว่าง
ภายใน จึงไม่มีอะไรที่จะคัดค้านกันได้

การแนะนำสั่งสอนทั้งสิ่งที่ให้ละ ทั้งสิ่งที่ให้บำเพ็ญ ก็ทรงสั่ง
สอนแบบเดียวกัน เพราะสิ่งเหล่านี้ไม่มีปัญหาอะไรเลย สำหรับ
จักขุญาณของพระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ จนกระทั่งพระอรหันต์
อรหันต์ท่าน ซึ่งมีความเหลื่อมล้ำต่ำสูงต่างกันก็ตาม แต่ท่าน
ยอมรับไปตามพระพุทธเจ้าทั้งนั้น เพราะหลักใหญ่ท่านรู้ด้วยกัน
เห็นด้วยกันตามวิสัย เช่นสาวกวิสัยกับพุทธวิสัยท่านยอมรับ
กราบพระพุทธเจ้าอย่างสนิทตายใจ ทั้งธรรมอันยอดเยี่ยมสุดแดน

แห่งสมมุติ ทั้งธรรมที่มีอยู่ในแดนสมมุติ คือในสามแดนโลกธาตุ
นี้เป็นสมมุติทั้งมวลก็ยอมรับ

พระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ต้องทรงจักขุญาณด้วยกันทั้งนั้น
หยั่งทราบตลอดทั่วถึง และเป็น**สัพพัญญู**หรือ**สยัมภู** สัพพัญญู
นั้นหมายถึงว่ารู้ทุกสิ่งทุกอย่าง หรือรู้สิ่งทั้งปวง สภาวธรรมทั้ง
ปวง ด้วยพระจักขุญาณ สยัมภูทรงรู้เองเห็นเองโดยไม่ต้อง
อาศัยคนอื่น หรือมีครูมีอาจารย์คอยบอกคอยแนะเหมือนพวก
สาวกทั้งหลาย แต่ทรงทราบทรงรู้ทรงเห็นโดยลำพังพระองค์เอง
ตามสิ่งที่มีอยู่ เช่น บาบ บุญ นรก สวรรค์ พรหมโลก นิพพาน

สภาพเหล่านี้มีที่ชั้นกัมมิ มีความหยาบละเอียดมากน้อย
เพียงไร ตลอดถึงบรรดาสัตว์ที่เข้าสู่ภพนั้น ๆ ภพนั้น ๆ หรือชั้น
นั้น ๆ ทรงทราบโดยตลอดทั่วถึงหมด ไม่มีอันใดมาปิดบังลึกลับ
นอกจากกิเลสตัวมืดดำเท่านั้นเป็นสิ่งที่ปิดบังจิตใจ ไม่ให้รู้ให้
เห็นความจริงทั้งหลายที่มีอยู่เหล่านั้น นี่ระหว่างพระพุทธเจ้า
พระอรหันต์ท่าน ซึ่งเป็นผู้สิ้นกิเลสและทรงญาณโดยสมบูรณ์
แล้ว กับบรรดาสัตว์ซึ่งหุนหวากตาบอดเช่นเดียวกับพวกเรา ๆ

ท่าน ๆ เพราะเป็นคลังกิเลสนี้เท่านั้น จึงไม่สามารถมองเห็นได้
ในสิ่งที่มีอยู่ทั้งหลายตามความเป็นจริง

เราอย่าพูดถึงธรรมอันละเอียดนั้นเลย เพียงแต่สิ่งหยาบ ๆ
ซึ่งมีอยู่ในโลกนี้ มนุษย์ตาอวัยวะไม่วิกลพิการ สมบูรณ์ใน
เครื่องรับทั้งหลายแล้ว เขาก็ยอมรับกันทั้งนั้น นอกจากคนตา
บอดหูหนวกหรืออวัยวะพิการ ไม่สามารถจะมีเครื่องมืออัน
เหมาะสมและรับสิ่งทั้งหลายที่โลกทั้งหลายเขารับกันได้ทั้งนั้น
และนอกจากรับไม่ได้แล้ว บางอย่างยังปฏิเสธว่าสิ่งเหล่านั้นไม่มี
ทั้ง ๆ ที่ผู้มีตาดีหูดีอวัยวะดีทั้งหลายเขายอมรับกัน แต่คนพิการ
เหล่านั้นไม่ยอมรับ แม้เชื่อก็เชื่อแบบคนพิการ เชื่องู ๆ ปลา ๆ
ไม่ได้เชื่อตามหลักความจริงที่รู้ที่เห็นเหมือนอย่างคนมีอวัยวะ
สมบูรณ์ทั้งหลาย

เรื่องสัตว์โลกที่เชื่อในธรรมของพระพุทธเจ้า ก็ยอมเป็นลุ่ม ๆ
ดอน ๆ ลุ่ม ๆ คล้ำ ๆ เช่นเดียวกัน แม้จะปฏิญาณตนว่าเป็นชาว
พุทธก็ตาม เพราะสิ่งที่ให้ชัดให้ขวางไม่ให้เชื่ออย่างเต็มเม็ดเต็ม
หน่วยนั้นฝังอยู่ภายในใจ ความฝังอยู่นั้นคือความมืดขวาง คือ

ความปิดบังไม่ให้มองเห็นสภาพความเป็นจริงทั้งหลายได้ตาม
สิ่งที่มีอยู่นั้น ๆ ไม่เช่นนั้นโลกจะไม่ผิดพลาด ไม่ทำตัวให้เสียหาย
ล่มจมไปเพราะมีสิ่งดึงดูดให้เป็นไปเช่นนั้น จึงต้องยอมเสียเนื้อ
เสียตัว ยอมทนทุกข์ทรมาน ยอมรับเสวยกรรม เพราะกิเลสพา
ให้ทำกรรม

ขึ้นชื่อว่าทุกข์แม้ไม่มีใครก็ไม่ต้องการ แต่เหตุใดโลกจึงเป็น
แหล่งแห่งความทุกข์ เป็นคลังแห่งกองทุกข์ อยู่ในกองเพลิง
เหมือนกันหมด ใครอยากอยู่ พุดถึงตามความรู้สึกแล้ว แม้แต่
สัตว์เดรัจฉานเขาก็ทราบ ไม่อยากพบเห็นเลย แต่ก็จำต้องได้ทน
ทุกข์ทรมาน ยอมรับเสวยกรรมประเภทต่าง ๆ หรือผลแห่งกรรม
ประเภทต่าง ๆ ซึ่งเป็นเรื่องของตัวเองสร้างขึ้น เพราะความเชื่อ
สิ่งจอมปลอมทั้งหลายมันหลอกดวงให้ทำ ผลกรรมนั้นก็กลับเข้า
มาสู่ผู้ทำ ผู้บ่งบอกให้ทำมันหายไปไหนก็ไม่รู้ ผู้ฉลาดก็ให้ทำมัน
ไม่ใช่ผู้รับเคราะห์รับกรรม แต่เราผู้ทำตามอำนาจของมัน
ต่างหากที่ได้รับความรับกรรมตลอดมา

เทียบเพียงเท่านั้น เราจะเห็นเรื่องความแปลกประหลาดและ
ความอัศจรรย์ของธรรมที่พระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ ๆ เฉพาะ
อย่างยิ่งพระพุทธเจ้าของเราองค์ปัจจุบันทรงแสดงไว้นี้ ใครรู้ใคร
เห็นมีหรือ ไม่มีใครรู้ใครเห็นในธรรมบรรดาที่แสดงมาแล้ว เช่น
บาปใครจะเชื่อว่าบาปมี บาปเป็นตัวยังไงก็ 모르 บุญเป็นตัวยังไง
ก็ 모르 เราจะคาดได้เพียงว่า บาปคือความลามกจกเปรต บุญคือ
ความสุขความสบาย ก็เป็นเพียงคาด ๆ

ทั้ง ๆ ที่เจ้าตัวนั้นนะสัมผัสสัมพันธ์อยู่กับผลแห่งบาป หรือ
สัมผัสสัมพันธ์อยู่กับบาปตลอดเวลาทั้งทางร่างกายและจิตใจ
แต่มีสิ่งหนึ่งที่ปิดบังเอาไว้ไม่ให้เห็นตามหลักความจริง พอให้
เชื่อถือได้อย่างฝังใจ เต็มความจริงที่สัมผัสสัมพันธ์อยู่กับตัวเอง
นี่ละมันต่างกันตรงนี้ ส่วนพระพุทธเจ้าที่ว่่านำธรรมเหล่านี้มา
แสดง ทรงประกาศพระทัยด้วยความจริงจริง ๆ ไม่ใช่ความ
คาดคะเน ไม่ใช่ความดันเดา

การรับความทุกข์นั้นรับเต็มเปาเหมือนกันเรื่องโลกนะ แต่ที่
จะเชื่อตามความจริงที่ได้รับ ความทุกข์ความทรมานรับบาปรับ

กรรมนั้น สัตว์โลกไม่มีความจริงที่เรียกว่ากรรม เป็นสิ่งที่ขยาย
ความรู้นี้ให้เข้าถึงความจริงนั้น จึงไม่เชื่อว่าบาปมี บุญมี นรกมี
สวรรค์มี พรหมโลกมี นิพพานมี นี่มันมีอันหนึ่งที่ปิดบังจิตใจ
เอาไว้

ส่วนพระพุทธเจ้าท่านทรงรู้อันจริง ๆ คือรู้ด้วยเป็นความจริง
เห็นตามความจริงด้วยพระจักขุญาณไม่มีทางสงสัย แล้วนำ
ธรรมชาติอันนั้นมาสอนโลก วิชานี้จึงไม่มีในโลก ใครจะสอนกัน
ก็สอนแบบด้น ๆ เคา ๆ ไม่ได้สอนตามที่อยู่แล้วเห็นแล้วค้นพบ
แล้วมาสั่งสอนเหมือนพระพุทธเจ้า ที่นำธรรมะมาสั่งสอนสัตว์
โลกเรานี้เลย

ด้วยเหตุนี้ธรรมะของพระพุทธเจ้าจึงเรียกว่าสวากขาตธรรม
ตรัสไว้ชอบ เพราะได้รู้ชอบเห็นชอบตามความจริงของทุกสิ่งทุก
อย่างแล้วค่อยนำมาสอนโลก พระองค์เองก็ประจักษ์พระทัย
อย่างเด่นชัดไม่มีที่สงสัยแล้วในบรรดาธรรมที่นำมาสอนโลกนั้น
ตลอดอุบายวิธีการที่ค้นคิดพิจารณาให้ได้เจอธรรมเหล่านั้น
ก็ไม่มีอะไรสงสัยในพระทัย เรียกว่าสมบูรณ์ทั้งเหตุคือการ

ขวนขวาย สมบูรณ์ทั้งผลคือความรู้แจ้งแทงตลอด ตามหลัก
ความจริงแห่งธรรมทั้งหลายทุกชั้นทุกภูมิ จนกระทั่งถึงภูมิที่เลย
สมมุติออกไป ท่านเรียกว่าวิมุตติพระนิพพาน พระองค์ทรงรู้ทรง
เห็นแล้วจึงนำธรรมเหล่านี้มาสั่งสอนโลก

ที่นี้สัตว์โลกนั้นก็เทียบอะไร นอกจากก็เหมือนคนตาบอด
เราดี ๆ นี้ ตามมีหูมีก็ตาม มันบอดไปเสียหมดทุกอวัยวะ เพราะมี
ธรรมชาติอันหนึ่งมาปิดหูปิดตาปิดความรู้สึก ธรรมชาติอันนั้น
เป็นของปลอม เมื่อปิดเข้าไปในใจดวงใดแล้วจึงทำให้ใจดวงนั้น
กลายเป็นของปลอมไปหมด เห็นผิดว่าถูก เห็นถูกว่าผิด เห็นดีว่า
ชั่ว เห็นชั่วว่าดีไปหมด เพราะของปลอมจะให้เป็นเหมือนของ
จริงนั้นเป็นไปไม่ได้ นี่ตรงนี้เองที่สัตว์โลกทั้งหลายจึงราวกับว่า
สัตว์ตาบอด เลือกคลานอยู่ตามประสีประสาหาทางออกไม่ได้
แม้จะสัมผัสสัมพันธ์ดินลัมดินตายอยู่ก็ตาม จนกระทั่งตายไป
เพราะความทุกข์ความทรมานนั้นก็ไม่ใช่ทางออก แล้วดีไม่ดี
ไม่หาทางออก หาทางออกไม่เจอ

นี่จึงว่าโลก ท่านบอกว่าโลกันตร มนุษย์เรา โลกันตรสัตว์ก็
หมายถึงความมืดบอดภายในจิตใจ ไม่มองเห็นช่องเห็นทาง
พอที่จะนำตนให้พ้นจากภัยทั้งหลาย ซึ่งกำลังกลุ่มรวมอยู่ใน
จิตใจและอวัยวะนี้ ให้ผ่านพ้นไปได้แม้เล็ก ๆ น้อย ๆ ไม่ต้องถึง
ขั้นวิมุตติพระนิพพานเลย

พระพุทธเจ้าทั้งหลายนั้นเหมือนกับคนตาดีหูดี มีจักขุญาณ
เหมือนกับกล้องขยายได้ตลอดทั่วถึงในโลกธาตุนี้ ไม่มีสิ่งใด
ปิดบังลึกลับในพระญาณคือความรู้อันละเอียดแหลมคมของ
พระองค์เลย เพราะสิ่งเหล่านั้นก็เปิดเผยตัวด้วยความมีอยู่แล้ว
ความจริงคือพระญาณนี้ก็เปิดเผยตัวด้วยความจริงเช่นเดียวกัน
คือพร้อมที่จะรู้จะเห็นในสิ่งที่มีอยู่ทั้งหลาย ไม่ว่าจะหายากกลาง
ละเอียดขนาดไหน ไม่พ้นวิสัยแห่งพระจักขุญาณนี้ไปได้เลย
นามพระองค์จึงปรากฏว่า **โลกวิทู** รู้แจ้งโลก โลกก็คือหมู่สัตว์
ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับหมู่สัตว์ทรงรู้ตลอดทั่วถึงหมด
พร้อมทั้งวิธีแก้ไขถอดถอนและบำเพ็ญ ไม่มีอันใดจนเรื่องของ
พระพุทธเจ้าแล้ว พระศาสนาจึงได้ประกาศลงในแดนแห่งมนุษย์

มนุษย์แม้จะตาบอดหูหนวกเช่นเดียวกับสัตว์ทั่วไปก็ตาม
แต่ว่าไม่ได้บอดถึงขนาดที่ว่ามิดมิดปิดทวารหาทางแก้ไขไม่ได้
เสียทีเดียว ประเภทที่มีทางแก้ไขได้ยังไม่แล้ว ประเภทที่พอผ้า
ฟางเท่านั้นก็ยังมีใน ๔ ประเภทนั้น **อุคฆฏัตัญญ** เป็นประเภทที่
พร้อมอยู่แล้ว เลือกคลานหาทางออกเต็มที่เต็มฐาน เป็นแต่เพียง
ว่ายังหาทางออกไม่ได้ การเสาะแสวงนี้เต็มหัวใจ **วิป**

จิตัญญ ก็เช่นเดียวกัน เดินตามหลังกันเพื่อความเสาะแสวงหา
ทางเล็ดลอดออกจากกองทัพที่ถูกกิเลสครอบงำ **เนยยะ** ก็ค่อย
เลือกค่อยคลานกันไป เว้นแต่พวก **ปทปรมะ** สุดวิสัยที่จะแก้ไข
ไขจะช่วยอะไร ๆ ได้ ประเภทนี้เป็นประเภทที่หมดหวัง

ที่ธรรมของพระพุทธเจ้ามาประกาศสอนโลกนี้ ถ้าเราคิดเฝิน
ๆ ตามเรื่องของกิเลสพาให้คิด ตามเรื่องของกิเลสหลอกหลอน
ให้คิดก็ว่า ไม่เป็นของแปลกประหลาดไม่เป็นของอัศจรรย์ ศาสน
ธรรมนี้กิเลสอาจพลิกแพลงเปลี่ยนแปลงไปว่าเป็นลัทธิเป็นอะไร
ตั้งขึ้นมาแบบดั้น ๆ เดาะ ๆ เกาหมัด ไม่ใช่ตั้งขึ้นมาตามหลัก
ความจริง เป็นอย่างนั้นไปก็ได้ คนจึงไม่เห็นศาสนาเป็นของ

สำคัญ ยิ่งกว่าความเห็นตามเรื่องของอธรรมฝ่ายทำลายเป็น
ของสำคัญ ทุกอากัปกิริยาที่แสดงออกไม่ว่าจะแสดงออกทางจิต
ไม่ว่าจะแสดงออกทางกายทางวาจา เป็นช่องทางที่เปิดโล่ง
ตลอดเวลาสำหรับรายได้ของมัน นี่แหละมันลำบาก คือมัน
กล่อมเอาอย่างสนิท ไม่ให้มองเห็นแสงอรรถแสงธรรมอะไรได้
เลย นี่เราจะเห็นได้ว่าศาสนาอัศจรรย์ขนาดไหนยิ่งขึ้นก็ตอนมา
เปิดกันตรงนี้

คนที่ยังไม่เคยรู้ไม่เคยเห็นในสิ่งเป็นภัยทั้งหลายโดยความ
จริง ก็ได้รู้ได้เห็นขึ้นมาตามสวากขาตธรรม หรือตามพระโอวาท
คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า เช่น พุทธบริษัทหรือปฐุมสาวก ซึ่ง
ท่านเหล่านี้เป็นผู้เสาะแสวงอยู่แล้วแทบล้มแทบตาย พอ
พระองค์ประกาศศาสนธรรมคืออริยสัจ ๔ ซึ่งเป็นของจริงอันเป็น
เครื่องยืนยันต่อมรรคผลนิพพานให้ทราบเท่านั้น **ยงฺกิญฺจิ**

สมุทฺถมมํ สพฺพนฺตํ นิโรธมมํ ในอัมมจักกัปปวัตตนสูตร ที่
ประกาศแก่พระเบญจวัคคีย์ทั้งห้า พระอัญญาโกณฑัญญะควา
ติดมื่อขึ้นมาทันที ออกประกาศยืนยัน เป็นสักขีพยานแห่งศาสน

ธรรมของพระพุทธเจ้าในขณะนั้นว่า ยงฺกิลฺลิจิ สมุทฺถธมฺมํ
สพฺพนฺตํ นิโรธธมฺมํ อะโรกิตํตามเกิดขึ้นแล้วดับทั้งนั้น นั่น หา
ความแน่นอน หากความไว้วางใจไม่ได้เลย

นี่ก็เพราะท่านเห็นหลักเกณฑ์แห่งความแน่นอน ปราภฏฺฐิณ
แล้วภายในใจของท่าน นั่นเรียกว่าแสงแห่งธรรม ความสว่างแห่ง
ธรรม หลักเกณฑ์ที่เป็นความแน่ใจหรือแก่นแห่งความแน่ใจ ได้
เริ่มปราภฏฺฐิณแล้วพอเป็นที่ยึด จึงได้สลัดปัดทิ้งหรือตำหนิสิ่ง
เหล่านั้นว่า อะโรกิตํตามเมื่อเกิดแล้วดับทั้งนั้น หาที่ไว้วางใจไม่ได้เลย
ก็มีแต่อันนี้เท่านั้นเป็นที่ไว้วางใจได้ ที่ว่าดวงตาเห็นธรรมคือเริ่มเห็น
แก่นแห่งธรรม เริ่มเห็นแก่นแห่งจิต เริ่มเห็นแก่นวิวิฏฺฐิณะ สองแสง
เข้าไปถึงจุดนั้นแล้ว และสุดท้ายก็ได้บรรลุธรรมตาม
พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอน นี่ละธรรมปราภฏฺฐิณเป็นของอัศจรรย์ขึ้น
แล้วในท่านทั้งห้านี้

ธรรมจะอัศจรรย์อยู่ขนาดไหนก็ตาม ถ้าไม่มีสิ่งสัมผัส ไม่มี
สิ่งยืนยัน ธรรมก็เป็นของอัศจรรย์อยู่ตามหลักธรรมชาติของตน
ไม่มีความหมายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ต่อเมื่อสิ่งที่หาความหมายอยู่แล้ว

พร้อมที่จะรับความหมายอยู่แล้วคือใจอันเต็มไปด้วยอุปนิสัย

พอสัมผัสเข้าเท่านั้น ก็ **ยงฺกิญฺจิ สมุทฺยธมฺมํ สพฺพนฺตํ**

นิโรธธมฺมํ ขึ้นทันที หลังจากนั้นแล้วก็ **วฺุสฺสิตํ พฺรหฺมจฺริยํ**

แปลว่า พรหมจรรย์ได้อยู่จบแล้ว เสร็จเรื่องไฟกิเลสตัณหาอา
สวะที่เคยเผาอยู่ในจิตใจนี้ เป็นอันว่าสลัดปิดทิ้งไปหมดไม่มีสิ่ง
ใดเหลือแล้ว เพราะอำนาจแห่งธรรม

นี่ธรรมที่ว่าประเสริฐ ๆ ได้ปรากฏกังวานเต็มหัวใจของท่าน
เบญจวัคคีย์ทั้งห้านี้แล้ว นี่เป็นปฐมสาวก ท่านเหล่านี้แลเป็นผู้
เกิดทุน เป็นผู้เห็นธรรมองค์แรก คือเห็นธรรมเป็นของอัศจรรย์
เห็นพระพุทธเจ้าเป็นของอัศจรรย์ เห็นศาสนธรรมที่ประกาศสั่ง
สอนเป็นของอัศจรรย์ และเห็นธรรมที่รู้ประจักษ์ภายในจิตใจ
ของตนเองอย่างอัศจรรย์โดยไม่มีอะไรสงสัยเลย ร้อยทั้งร้อยเต็ม
หมด นี่แหละอำนาจแห่งความรู้แจ้งเห็นจริงของพระพุทธเจ้า
ประทานพระศาสนาไว้ มีคุณค่ามหาศาลหาอันใดประมาณ
ไม่ได้

เราทั้งหลายนอกจากเกิดเป็นมนุษย์แล้ว ยังได้มาบวชใน
พระพุทธศาสนา และได้ตั้งหน้าตั้งตาประพฤติปฏิบัติตาม
หลักศาสนธรรม ก็เชื่อว่าเรายึดมั่นได้ถูกและเหมาะสมแล้วกับ
ความมุ่งหมายของเราที่บวชมา ฉะนั้นจึงตั้งใจประพฤติปฏิบัติ
ยึดหลักเกณฑ์นี้ไว้ด้วยดีอย่าได้ลดละทอดถอย

อันเรื่องของกิเลสไม่มีเรื่องใดให้พากันจำไว้อย่างถึงใจว่าจะ
ทำสัตว์โลกให้เบื่อหน่ายอิมพอ ไม่มีแก่นิดหนึ่งว่าจะทำสัตว์โลก
ให้มีความสนุกสนานรื่นเริงบันเทิง มีความสะดวกสบายอย่าง
ตายใจได้ มีแต่ความบีบบังคับโดยลำดับลำดับ แต่การบีบบังคับ
ก็มีเครื่องประกับเข้าอีกทีหนึ่ง ไม่ให้เราเห็นว่ากิเลสนี้บีบบังคับ
จิตใจเรา ละเอียดแค่ไหน ไม่อย่างนั้นสัตว์โลกจะไม่เห็นโทษของ
มันได้อย่างไร ต้องเห็น ทุกข์ก็ประจักษ์ในตัวเองด้วยกันทั้งนั้น
ไม่ว่าฝ่ายโศกเศร้า ไม่ว่าฝ่ายรื่นเริงบันเทิง ไม่ว่าสิ่งต้องการสิ่งไม่
ต้องการมันประจักษ์ด้วยใจ ถ้าควรจะเป็นโทษแล้วมันเห็น
ด้วยกันทั้งนั้น เพราะต่างคนต่างโดนอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าภพใด
ชาติใดมาจนกระทั่งปัจจุบันและขณะนี้

แต่นี้ไม่มีอันใดที่จะรู้ เพราะมันมีเครื่องประทับเข้าอีกทีหนึ่ง
ภายในจิตใจให้สัตว์คล้อยตาม เพลินตาม หลงตาม พอใจตาม
มันตลอดเวลา นี่ละเอียดใหม่กิเลส ถ้าเราอยากจะทำบาก็ให้ตั้ง
หน้าตั้งตาประพฤติปฏิบัติ อย่าให้กิเลสเข้าแทรกเข้าแซงข้อ
ปฏิบัติ และกำจัดความเพียรของเราให้สิ้นซากไปเสียจากใจ
เหลือแต่ซากของกิเลสเต็มหัวใจ ซากกิเลสไม่ได้ตายเหมือนซาก
แห่งความเพียรเพื่ออรรถเพื่อธรรมทั้งหลาย ซากกิเลสเป็นซากที่
สด ๆ ร้อน ๆ เป็นซากของยักษ์ของผีซึ่งกลืนหัวใจสัตว์โลกอยู่
ตลอดเวลา ไม่มีคำว่าเข้าสายนายเ็น เตมาแก่ชราคร่ำคร่าหรือ
หนุ่มสาว กลืนอยู่ตลอดเวลา เพราะธรรมชาตินี้เป็นหลักปัจจุบัน
อันหนึ่ง จึงไม่มีวัย ไม่มีคำว่าชราคร่ำคร่า ไม่มีกาลไม่มีสถานที่
ที่ว่าจะพักผ่อนหย่อนตัว เว้นแต่หลับเท่านั้น

ที่นี้ธรรมเมื่อเราคอยแต่กาลสถานที่เวล่ำเวลาอยู่ก็ชัดเจน
แล้วว่าแพ้ แพ้กิเลสตัวไม่มีกาลสถานที่ ในเวลาที่เป็นอยู่เช่นนี้
เราอยู่ในห้องมืด ไม่ได้ออกมาที่โล่งแจ้ง จึงมองไม่เห็นความมืด
ว่าเป็นอย่างไร เพราะไม่มีคู่แข่งกัน เพราะฉะนั้นจึงผลิต

สติปัญญาศรัทธาความเพียรขึ้น เริ่มแต่สมถธรรมคือความสงบ
ใจ เอาให้สงบให้ได้ ไม่มีอะไรที่ทำให้ใจให้ฟุ้งซ่านนอกจากกิเลส
อย่างเดียว ถ้าจะโทษมันเห็นมันเป็นภัย ก็คือความฟุ้งซ่านที่
ประจำจิตของเราอยู่ตลอดเวลา นั่นแหละคือตัวภัยคือตัวกิเลส

เอ้า ปักจิตลงตรงนั้นด้วยความพากเพียร ด้วยความ
ระมัดระวัง ตั้งสติให้ดี อย่าหวังผลหวังประโยชน์จากสิ่งใดวัตถุ
ใดอะไรในโลกนี้ นอกจากงานคือการกระทำด้วยความตั้งใจของ
ตนไม่ให้เผลอ ในกิจการของคนที่ทำได้แก่จิตตภาวนาเท่านั้น นี่
เป็นจุดที่มุ่งหมายแห่งธรรม อย่าเปิดช่องให้กิเลสผลักดันออกมา
มันผลักดันออกมาจากใจนะกิเลส ไม่ได้มาจากรูป จากเสียง
จากกลิ่น จากรสที่ไหนเลย มันมาจากใจ แม้จะปรุงเรื่องรูปเรื่อง
เสียงกลิ่นรสขึ้นมา ก็เพราะผู้นี้ไปสัมผัสสัมผัสพันธ์ ผู้นี้ไปปรุงไป
แต่งไปคาดไปหมายไปสำคัญต่าง ๆ จึงเป็นเรื่องขึ้นมาที่จิต

ความปรุงออกไปก็คือเรื่องของกิเลส ความที่มาหลอกตนเอง
ก็คือเรื่องของกิเลส ระวังอันนี้ให้ดี แล้วเร่งหน้าที่การงานของตน
เข้าให้มันเหมาะ อย่าคอยเวล่ำเวลาเข้าสายบ้ายเย็น ปีนั้นเดือน

นี้ อันเป็นกลมายาของมันอีกเช่นเดียวกัน ให้มุ่งต่อตรงนี้ จะทุกข์
ยากลำบากขนาดไหนเราเคยทุกข์มาแล้วสงสัยที่ไหน เอาให้เห็น
จะทุกข์ขนาดไหนก็ไม่ตายแหละจิตนี้ ทุกข์ก็มีแต่เรื่องของ
ทุกข์เวทนามันแสดงตัวของมันอยู่เหมือนไฟ ก็เท่านั้นแหละ ถ้า
เราไม่เข้าไปสัมผัสสัมพันธ์ไฟก็ไม่มีความหมาย ไฟก็ไฟ เราก็เรา
ทุกข์ก็ทุกข์ พิจารณาให้เห็นชัดเจนในความทุกข์

สติเป็นของสำคัญอย่าได้ลดละ ปัญญาพิจารณาสอดส่อง
อย่าอยู่เฉย ๆ นี่หนักใจในเรื่องปัญญาเกี่ยวกับหมูกับเพื่อนมาก
ทีเดียว ไม่ใช่หนักเพียงเล็กน้อย เพราะพอสัมผัสสัมพันธ์ทางตา
ทางหูแล้วมันจะบอกเรื่องปัญญามาทันที ว่าปัญญาไปนอน
ตายอยู่ที่ไหน จึงมีแต่เอาเรื่องโง่ ๆ เรื่องของกิเลสมาหลอก
เจ้าของอยู่ตลอดเวลา เรื่องธรรมไม่มีเหว มาประพฤติปฏิบัติ
ธรรมแท้ ๆ ทำไมไม่มีเรื่องธรรมออกแสดงให้เห็นลวดลายบ้าง
เล็ก ๆ น้อย ๆ มันจะมีแต่เรื่องของกิเลสที่ทำให้คนโง่ง ที่ทำคนให้
เซ่อ ๆ ซ่า ๆ อยู่ตลอดเวลา หมดทั้งตัวมองเข้าไปเห็นแต่เรื่องของ
กิเลสทำงานอยู่โดยถ่ายเดียว หาสติปัญญาอะไรแฝงอยู่ในนั้น

ไม่มีเลย เป็นยังไงนักปฏิบัติมันสมควรแล้วหรอเนี่ย จึงได้ปล่อยให้
กิเลส กุสลา ธมฺมา อยู่ตลอดเวลาด้วยความฉลาดของมัน ให้อ
เราก็กลิ้งแต่ อกุสลา ธมฺมา ความโง่เข้าเต็มหัวใจได้ผลได้
ประโยชน์อะไร

ธรรมะที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนนี้สุด ๆ ร้อน ๆ แสบ ๆ ไม่ใกล้
ไม่ไกลที่ไหน นอกจากอยู่ที่ใจดวงเดียวเท่านั้น อย่าไปคาดไป
หมายสถานที่นั้น กาลเวลานั้นเวลานี้ ว่าเป็นกิเลสตัณหาอาสวะ
ว่าเป็นมรรคผลนิพพาน กิเลสอยู่ในใจนี้แหละ มรรคผลนิพพาน
จะอยู่ที่ไหน เปิดออกตรงนี้ ความมืดดับไปตรงนี้แล้วความสว่าง
จะขึ้นตรงที่มันมืดนี้เองจะไปขึ้นที่ไหน

ปัญญาหัดคิดหัดอ่านซื่อๆ อยู่เฉย ๆ บังคับให้คิด บังคับให้
ตรองให้ใคร่ครวญ มันหากค่อยแตกแขนงไปเอง อยู่เฉย ๆ ให้
ปัญญาเกิดไม่เกิด ตายทิ้งเปล่า ๆ นั้นแหละ แม้แต่ผู้ได้สมาธิก็
ตาม จะสมาธิขึ้นไหนก็สมาธิขึ้นนั้นอยู่เท่านั้นไม่เป็นปัญญาให้
ได้ ปัญญาต้องเป็นเรื่องของปัญญา ออกพิจารณาพิจารณาค้นคว้า
ภายนอกภายใน สิ่งที่มาสัมผัสสัมพันธ์ที่เคยผ่านไปแล้วก็ดี

ปัจจุบันก็ดี หรืออนาคตคิดไปเรื่องใด ให้เป็นเรื่องอรรถเรื่องธรรม
เรื่องสติปัญญาออกทำงาน และกิเลสที่เป็นอยู่ตามกระแสของ
จิตมันจะลบล้างกันไปโดยลำดับลำดับ ลบกิเลสล้างกิเลสล้างที่
ตรงนี้ ไม่ได้ล้างที่วันคืนปีเดือนสถานที่กาลเวลาอะไรเลย มันมี
อยู่ที่ตรงนี้ ให้พิจารณาตรงนี้

พูดถึงเรื่องความเคียดแค้น พระพุทธเจ้าพระอรหันต์
ทั้งหลาย ถ้าเราจะยกเป็นแบบสมมุติเหมือนโลกมีกิเลสทั้งหลาย
นั้น ไม่มีใครที่จะเคียดแค้นให้กิเลสยิ่งกว่าพระพุทธเจ้าและสาวก
ทั้งหลายเลย ความสงสารสัตว์โลกก็เต็มหัวใจ เพราะถูกบีบถูก
บังคับจากกิเลสทุกประตู ไม่มีทางไหนที่กิเลสไม่บีบไม่บังคับเลย
นี่ซีเวลาตรัสรู้แล้วจึงทรงรับสั่งพระสาวกทั้งหลายให้ไปคนละทิศ
ละทางอย่าไปซ้ารอยกัน เพื่อให้ศาสนากว้างขวาง ก็คือว่าให้ไป
รื้อชนสัตว์โลกทั้งหลายที่กำลังจมอยู่ ผู้ที่ตะเกียกตะกายหาทาง
ขึ้นอยู่ยังมีให้รีบไป ๆ เหมือนกับตกรรอกหมกใหม่หรือตกในหม้อ
น้ำร้อนนั่นแหละ ให้รีบไปจุดไปลากขึ้น รายใดที่ควรจะจุดลาก
ได้ด้วยวิธีการใดให้รีบจุดรีบลากไป

นี่คือการประกาศพระศาสนาออกมาจากพระทัยที่เต็มไปด้วย
ด้วยพระเมตตา เห็นโทษแห่งสิ่งที่เป็นโทษ เห็นคุณค่าแห่งธรรม
ที่มีคุณค่าอย่างถึงพระทัยจริง ๆ ไม่ใช่ทำแบบเล่น ๆ เหมือนโลก
มีกิเลสทั้งหลาย พระพุทธเจ้าไม่มีกิเลส บริสุทธิ์จริง ๆ ทรง
อนุเคราะห์สัตว์โลกอนุเคราะห์ด้วยพระเมตตาจริง ๆ ถึงพระทัย
จึงการประกาศธรรมเมื่อเห็นผลเป็นสักขีพยาน เช่น เบญจวัคคีย์
ทั้งห้าเป็นต้นแล้ว ก็ให้รับนำและให้รับออกประกาศพระศาสนา
ไม่ให้ซ้ารอยกัน ไปคนละทิศละทางเพื่อให้ศาสนากว้างขวาง

ก็หมายถึงว่าเพื่อให้น้ำอมตธรรมนี้ได้กระจายไปทั่วถึง ใน
บรรดาสัตว์ทั้งหลายที่ถูกกิเลสมันตมมันตุนมันทอดอยู่จะตาย
แหล่ไม่ตายแหล่ ทั้งตะเกียกตะกายอยู่นี้ให้ได้พ้นภัยไป ตาม
กำลังของผู้ตะเกียกตะกายจะพ้นไปได้มากน้อยเพียงใด จึงให้
ประกาศพระศาสนาอย่างรีบด่วน เพราะพระเมตตาเร่งเต็มที่
เนื่องมาจากความเห็นโทษเห็นอย่างถึงพระทัย เห็นคุณอัศจรรย์
ของธรรมในพระทัยก็ถึงพระทัย การสอนโลกจึงสอนอย่างเต็ม

เมื่อดีเต็มหน่วยเต็มอรรถเต็มธรรม นั้นละท่านเห็นกิเลสเป็นภัย
ท่านเห็นอย่างนั้น

ถ้าจะพูดถึงเรื่องเป็นคู่เดือดคู่แค้นกัน ไม่มีใครจะเกินพระ
อรหันตอรหันต์ เกินพระพุทธเจ้า ที่เป็นคู่เดือดคู่แค้นกันกับกิเลส
ซึ่งเป็นตัวภัยมาตั้งกับตั้งกัลป์เผาสัตว์ทั้งหลาย ทำให้สัตว์
ทั้งหลายเหมือนกับตุ๊กตา เหมือนไม่มีจิตมีใจเลย จะเอาขึ้นเขียง
ไหนก็ได้ จะเอาเข้าเตาไหนก็ได้เตาไฟ ทุ่มลงในหม้อน้ำร้อนหม้อ
ไหนก็ได้ เพราะไม่มีท่าต่อสู้อย่างไร ไม่มี ความแสบคายพอที่จะรู้เรื่องรู้
ราวของมัน สัตว์มันยังรู้ว่า จะเอามันไปฆ่า สัตว์มนุษย์เราไม่รู้
จะทำอย่างไร ดีไม่ดียังต่อสู้ขัดขืนการฆาตกรรมลากการช่วย
สงเคราะห์อนุเคราะห์อีกมากมายก่ายกอง นั้นฟังซิ

แต่เพียงเราตัวเท่าหนูก็เป็นในหัวใจนี้ ไม่ต้องพูดถึง
พระพุทธเจ้าและสาวกท่านละ ตัวเท่าหนูนี้ยังเป็น แล้วยังเคยพูด
ออกปากพูดเต็มปากด้วย เช่น กำลังฉันทันอยู่อย่างนี้ว่า
กองทัพกิเลสมาแล้ว ไหนหนี่ที่เลย บาดรนี้จะทิ้งทันทีโดดผิงเข้า
ปราบกันเลย ถ้าเป็นปืนก็ไม่จ้างนก เหนียวไกเลยเทียว

จนกระทั่งกิเลสราบไปหมด กุศลลา ธมฺมา มันเรียบร้อยแล้วถึงจะ
กลับมาฉันทันใหม่ ถ้าอยากฉันทันใหม่ ไม่อยากฉันทันก็อึด
ใจที่ได้ฆ่ากิเลสให้มันวนเสียลงไปหมดแล้ว ไม่มีอะไรจะมาทวน
อีกแล้ว นั่น

นี่แหละธรรมประเสริฐขนาดนั้นละ และเป็นธรรมชาติที่
ปราบซ้ำศึกได้อย่างทันท่วงที สมค้ำว่ามัชฌิมา ๆ เหมาะจะเจาะจริง
ๆ ไม่มีอะไรที่จะปราบโลกันตรัสต์ว์ที่มีติดบอด เพราะอำนาจของ
กิเลสครอบงำนี้ได้ ยิ่งกว่ามัชฌิมาปฏิบัติที่ทรงแสดงไว้แล้วโดย
ถูกต้องนี้เลย

เพราะฉะนั้นขอทุกท่านนำธรรมะเหล่านี้เข้ามาขุดมาคั่น
กิเลสไม่อยู่ที่ไหน อยู่ที่ใจ คั่นเข้าไป มันออกทางตา คั่น ออกทาง
หู จมูก ลิ้น กาย รูป เสียง กลิ่น รส เครื่องสัมผัส ตามคั่น มันไป
ตรงไหนตามคั่นตามฆ่าพันกันด้วยสติปัญญา แล้วเราจะเห็น
เรื่องเห็นราวความจริงมีอยู่ ๆ ประจำทุกสิ่งทุกอันทุกชิ้นทุก
สภาวะธรรม ต้องได้เห็นต้องได้รู้ เห็นไม่ได้รู้ไม่ได้พระพุทธรูปเจ้าไม่
สอน พระองค์ทรงรู้ทรงเห็นมาแล้ว

อย่ามาปฏิบัติแบบลุ่ม ๆ ดอน ๆ ให้เห็นขวางหูขวางตา นี้ออก
จะแตกแล้วนะ ยิ่งหลังไหลเข้ามาเรื่อย ๆ มากก็อย่างว่านั่นแหละ
มันก็ดมมันขวางทางหูทางตาพูดไม่ถูก แต่ใจมันไม่สงสัยว่าเป็น
ยังไง มาฆ่ากิเลสหรือมาขวางธรรม แน่ะ เจ้าของไม่รู้ ความถูก
บีบบังคับภายในจิตใจตลอดเวลาเพราะอำนาจของกิเลส กับ
ความสลับปิดกิเลสออกหมด ไม่มีสิ่งใดมาเหนืออำนาจของอิสร
ธรรมนี้เป็นอย่างไรในใจดวงเดียวกันนั้น นี่ก็เคยได้พูดให้ฟังแล้ว
แม้แต่กัณฑ์เทศน์ก็ยังบอก เล่มหนังสือก็ยังได้พูดว่าอวกาศของ
จิต อวกาศของธรรม นั้นฟังสิ มันโล่งมันว่างไปหมดไม่มีอะไร จึง
ทำให้ประจักษ์ใจว่า ไม่มีอะไรที่จะทำการกีดขวางบีบบังคับ
จิตใจนอกจากกิเลสอย่างเดียวกันเท่านั้น เมื่อกิเลสได้ฟังลงไปจาก
ใจแล้ว ไม่มีอะไรมาคิดมาขวาง เว้งว่าง โลกธาตุนี้จะว่ามีก็ได้ไม่
ว่ามีก็ได้ เพราะไม่เกี่ยวกันเลย

สิ่งที่เกี่ยวก็คือกิเลสนำมาทับหัวนั่นแหละ มันถึงได้หนักมันถึง
ได้รับความทุกข์ความทรมาน เมื่อกิเลสตัวแสบ ๆ ฟังลงไป
หมดแล้ว รูปก็เป็นรูป เสียงเป็นเสียง กลิ่นเป็นกลิ่น รสเป็นรส

สภาพสภาวะธรรมต่าง ๆ เขามีอยู่ตั้งแต่เรายังไม่เกิด เขามาทับ
อะไรใคร เมื่อรู้เห็นตามความจริง จิตสลัดทิ้งเสียหมดแล้ว
เป็นตัวของตัวเองขึ้นมาโดยหลักธรรมชาติ แล้วมีอะไรมาติดมาข้อง
ที่นี้ จิงทราบได้ว่ามีแต่กิเลสเท่านั้นทำให้ติดให้ข้อง เมื่อมันสิ้นไป
จากใจแล้วจะเอาอะไรมาติดมาคาไม่มี เว็งว่างไปหมดหา
ประมาณไม่ได้ กาลสถานที่ที่ไหนมี จิตดวงนี้มีป่าช้าที่ไหน มี
กาลสถานที่ที่ไหน มีแต่ธรรมชาติเป็นความจริงเต็มตัวอยู่เท่านั้น
วุ่นหาอะไรที่นี้

นั่นคุณค่าแห่งความหลุดพ้นจากสิ่งบีบบังคับเป็นเช่นนั้น ใน
ใจดวงเดียวนั้นแหละ ขณะที่ถูกบังคับมากน้อยความทุกข์เป็น
ยังไง ขณะที่สลัดหรือปลดเปลื้องกันไปได้มากน้อยใจเป็นยังไง
และสลัดทิ้งเสียหมดโดยสิ้นเชิงแล้วเป็นยังไงที่นี้ ถ้าไม่เห็น
ธรรมอัศจรรย์ตรงนี้จะเห็นที่ตรงไหน ถ้าไม่เห็นกิเลสเป็นภัย
อย่างยิงอย่างถึงใจจนน่าขยะแขยงแล้วจะเห็นที่ตรงไหน เพราะ
กิเลสกับธรรมอยู่ที่จิตดวงเดียวกันนั้น เป็นแต่ว่าเปลี่ยนแปลงกัน
กิเลสดับไปธรรมปรากฏขึ้นเต็มดวงในจิตดวงเดียวกันนั้น ซึ่งเป็น

ตัวที่ทรงความรู้ไว้ ไม่มีกาลสถานที่เวล่ำเวลาเลย นั่นทำไมจะไม่
ประจักษ์

เอาให้จริงอย่าเหลาะ ๆ แหละ ๆ ไปไหนความรู้สึกให้ติดตัว
อย่างน้อยสติ สติเมื่อติดแนบเข้าไปก็กลายเป็นสัมปชัญญะ
ขึ้นมา ต้องฝึกสติ ไม่ฝึกไม่มีไม่ฝึกไม่ได้ ไม่ฝึกไม่คล่องตัว ไม่ฝึก
ไม่ชำนาญ ปัญญาไม่พาคิดพาค้นไม่เกิด ต้องถูกบังคับทั้งนั้น
เพราะกิเลสมันก็ดมันขวางไม่ให้ทำ จะตั้งสติก็เป็นซ้ำศึกต่อ
กิเลส ต้องฝึกตั้ง ค้นคิดด้านปัญญาก็เป็นซ้ำศึกต่อกิเลสซึ่งเป็น
ตัวกีดขวาง ก็ต้องได้ฝึกคิดฝึกค่น สิ่งเหล่านี้ต้องฝึก ฝึกกิเลส
ต่างหากนะไม่ได้ฝึกธรรม

ธรรมท่านไม่ได้มีอะไรจะไปฝึกท่าน ท่านไม่ได้ฝึกใคร กิเลส
ตัวเป็นภัยต่างหากมันฝึกเวลานี้ ทำความเพียรยากลำบากมาก
น้อยขนาดไหน ก็คือการต่อสู้กับกิเลสตัวฝึก ๆ มากน้อยขนาด
นั้นนั่นเองจะเป็นอะไรไป เราจะเห็นได้ชัดเวลาสติปัญญาศรัทธา
ความเพียร จิตใจมีความละเอียดลออและสติปัญญาคล่องตัวไป
แล้ว สิ่งเหล่านี้หายตัวไป ๆ โดยลำดับ สุดท้ายไม่มีอะไรเหลือ

เลย ขึ้นชื่อว่าสิ่งที่เกิดที่ขวางที่คอยต้านทานอยู่ตลอดเวลา นี้ ซึ่ง
เราเคยเป็นมาตั้งแต่ขั้นเริ่มแรก เมื่อถึงวาระที่มันมันวนลือลงไป
แล้วมีอะไรมาก็ดมาขวาง ไม่มีเลย นั่น จะไม่เห็นว่าเป็นนี้ก็เลยตัว
เป็นภัยได้ยังไง

เข้าจำให้ดี ปฏิบัติให้ถูกต้องตามที่สอน ธรรมท่านสอนว่า
ยังไง จิตนี้พร้อมแล้วที่จะพุ่งให้เต็มที่ของตัวเองในความรู้ความ
สว่างกระจ่างแจ้ง เป็นแต่เพียงถูกปิดไว้เพราะอำนาจของสิ่งมืด
ดำเท่านั้นเอง มีเท่านั้นไม่ได้มากมายอะไรเลย จึงเปิดนี้ออกไป
มีอะไรปิด นั่นก็เคยพูดแล้ว รูป เสียง กลิ่น รส เครื่องสัมผัสแต่ละ
อย่าง ๆ ปิด เพราะธรรมชาตินี้ไปคว้าเอามาปิดตัวเอง ตา หู
จมูก ลิ้น กาย เป็นทางเดินออกไปเพื่อนำสิ่งที่ปิดบังเข้ามาสู่ใจก็
รู้แล้ว สติปัญญาตามต้อนเข้าไป อันหนึ่งก็พยายามทำจิตให้
สงบเพื่อจะปิดทวารเหล่านี้ไม่ให้ไปยุ่ง พอสงบแล้วมีกำลัง ให้ใช้
สติปัญญาพิจารณา นี่คือกอง **ทุกขัง อนิจจัง อนตตา** กอง
อสุภะอสุภัง กองป่าช้าทั้งเป็นก็คือตัวนี้ละ คั่นลงไป ถืออันนี้

เป็นการเป็นงาน เหยียบย่ำทำลายอยู่กับตรงนี้ ชุุดคั่นกันอยู่ที่
ตรงนี้ หลายครั้งหลายหนมันก็ถลอกไปเอง

กิเลสก็มีหนังเหมือนกัน หนังของกิเลสเหมือนกับหนังเรา
แหละ เนื้อ เอ็น กระดูกของกิเลสก็มีเหมือนกับเนื้อเราหนังเรา
แหละ ชุุดลงไปพันลงไป เตี้ยวมันจะเลือดเอี่ยมออกมาให้เห็น
เลือดเอี่ยมหมายถึงอะไร หมายถึงเรื่องอสุภะอสุภัง แตกกระจาย
ลงไปคืออะไร คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา นั่น มันเอี่ยมออกมา ๆ จะ
ได้เห็นชัดเจนภายในจิตใจ เมื่อปัญญาได้หยั่งลงไปถึงไหน ๆ
แล้ว ความเชื่อตามหลักธรรมนี้จะดูดีมีไปเรื่อย ๆ เรื่องความ
พากความเพียรจะหมุนตัวมาพร้อม ๆ กันหมดเลย ความซี้เกียจ
ซี้คร้านไม่เอาไหนซึ่งเป็นเรื่องของกิเลสล้วน ๆ จะถอนตัวห่าง
ออกไป ๆ สุดท้ายไม่มีเลย มีแต่ได้ยับยั้งเอาไว้มันจะเลยเถิด
อย่างท่านว่า **อุทัจจะ** ในสังโยชน์เบื้องบน นั่นคือเพลลใน
ความพากความเพียรมากเกินไป จนถึงกับไม่ยอมพักผ่อน
หรือไม่สนใจจะพักผ่อนในสมาธิอันเป็นความสงบ เพื่อพักเอา
กำลังทางด้านปัญญา ท่านว่า **อุทัจจะ**

อุทัจจะในสังโยชน์เบื้องต้นไม่ได้เหมือน อุทัจจกุกุกจะ
ในนิวรรณ์ ๕ ซึ่งมีอยู่ในสามัญชนทั่ว ๆ ไปนะ อุทัจจะนั้นมีอยู่ใน
พระอริยเจ้าในชั้นอรหัตมรรคเท่านั้น คือเพลีนในความเพียรมาก
เกินไปนั่นละ หากความขี้เกียจขี้คร้านไม่มี ต้องได้รั้งเอาไว้ถึงวาระ
ที่ควรจะพัก เมื่อจิตพิจารณาพิจารณานั้นคือการทำงาน อิดหิว
อ่อนเพลียแล้วก็ให้พักเข้าสู่ความสงบ ไม่ต้องคิดต้องปรุงเรื่อง
อะไร พักงานคืองานของจิต เพราะการพิจารณาเป็นงาน
ของจิตทั้งนั้น เมื่อพักจิตให้สงบโดยไม่ต้องไปห่วงใยกับเรื่อง
สติปัญญาชนิดใดก็ตาม ในขณะที่นั้นมีแต่การพักตัวสงบ พอถอย
ออกมาจิตก็มีกำลังควรแก่การงานแห่งการพิจารณาก็เอาอีก นั่น
จนกระทั่งกิเลสพังทลายลงหมดไม่มีอะไรเหลือแล้ว สติปัญญา
ประเภทนี้และความพากเพียรประเภทนี้ ก็หมดปัญหาไปเองโดย
หลักธรรมชาติเช่นเดียวกัน

ก็จะสู้กับอะไรเมื่อเข้าศึกมันบรรลัยไปหมดแล้ว ก็เป็นอิสร
ธรรมเท่านั้นซิ นี่ละท่านว่า **วุสิตํ พุรหมจริยํ กตํ กรณียํ เสริจ**
แล้วงานรื้อภาพหรือชาติหรือวัฏสงสาร งานต่อสู้กับมหาภัยได้สิ้นสุด

ลงไปแล้ว แต่บัดนี้ต่อไปไม่มีอีกแล้ว ท่านว่า นตฺถิ ทานิ ปุณฺพภ
โว ความเป็นอีกเกิดอีกนี้ไม่มี จะเอาอะไรมา มี ก็กิเลสพาให้เกิด
กิเลสสิ้นไปแล้วจะเอาอะไรพาให้เกิดให้ตาย มันก็หมดไปเอง
เหลือแต่ความบริสุทธิ์ล้วน ๆ เท่านั้น เพราะฉะนั้นขอให้พากันตั้ง
อกตั้งใจประพฤติปฏิบัติ

เอาละเทศน์เพียงเท่านี้ เหนื่อย รู้สึกเหนื่อยแล้ว

(พูดท้ายเทศน์)

เหตุผลเท่านั้นที่ทำให้พูดหนักพูดเบา มีเท่านั้น เราไม่มีอะไร
มาก็ดมาขวางหัวใจ เดินตามเหตุตามผลเลย นี่เราก็เคยถูกกดขี่
บังคับบีบหัวใจมานานแล้วเรื่องเหล่านี้ ที่นี้จะให้ธรรมเดินที่นี้
กิเลสเดินไปทางเส้นนี้มันเท่าไรแล้ว ที่นี้จะให้ธรรมเดิน ไม่มี
หรือกล่าวว่าลُبหน้าปะจมุก ลُبหน้าปะจจรมชฺชิตฺติ เดินตามธรรม ถ้า
จะให้ถือเป็นข้อหนักใจเบาใจกับความตำหนิติเตียนของคน
วิพากษ์วิจารณ์ของคน จะเป็นธรรมได้อย่างไร ก็มีแต่เรื่องของกิเลส

ละติ ของจริงมีอยู่เอาออกแสดงที กิเลสมันเพ่นพ่านอยู่เต็มโลก
แล้วเวลานี้ โลกกำลังจะฉิบหายวายเป็นเพราะมัน ยังไม่รู้โทษ
ของมันอยู่หรือ ธรรมเท่านั้นที่เป็นน้ำดับไฟ พุทความจริงออกไป
เป็นอะไรไปวะ

ธรรมประเสริฐยิ่งกว่ากิเลส กิเลสประเสริฐที่ตรงไหนพอที่จะ
ไปหมอบไปกราบมันให้ราบอยู่ตลอดเวลา ความสังัดความวิเวก
อสังสัคคณิกา ให้สงวนให้มากนะ อย่าเพ่น ๆ พ่าน ๆ ให้เห็น นี่
ไม่ใช่โรงสุรยาเมาวัดนี้สถานที่นี้ มาเป็นกิจเป็นการ อย่ามาเพ่น
ๆ พ่าน ๆ ให้เห็น นี่ลูกตาจะแตกแล้ว หัวใจจะพังแล้วนะ มันรับ
แต่สิ่งที่ไม่เป็นมงคลเหล่านี้

เอาละเลิกละ

(ถอดเสียงธรรมโดย www.luangta.com)

ที่มา: <https://youtu.be/STkGSL2y5bo>